

ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

*Н.В. Охота, здобувач вищої освіти групи Б-2/2
обліково-фінансовий факультет, МНАУ*

Найважливіша функція регулювання, яка притаманна всім без винятку центральним банкам, є розробка та проведення високоефективної грошово-кредитної політики – одного з елементів економічної політики держави, який становить сукупність заходів, спрямованих на зміну грошової маси в обороті, рівня відсоткових ставок та інших показників грошового обороту і ринку позичкових капіталів.

В Україні головним суб'єктом грошово-кредитної політики є Національний банк України, який відповідно до Конституції України розробляє основні засади грошово-кредитної політики та здійснює контроль за її проведенням.

Грошово-кредитна політика Національного банку України спрямована на досягнення стабільного економічного зростання, низького рівня інфляції та безробіття.

Питанням особливостей здійснення грошово-кредитної політики Національного банку України приділяли увагу науковці, серед яких слід відмітити М. Євдокімову [3], Ю. Холодну [1], О. Копицюк [2] та ін.

В економічній літературі грошово-кредитна політика поділяється на «вузьку» й «широку» [1, с. 124].

«Вузька» грошово-кредитна політика, на думку деяких іноземних економістів, забезпечує стабільність національної валюти за допомогою проведення валютних інтервенцій, змін рівня облікової ставки, а також інших інструментів, що впливають на стан національної грошової одиниці.

«Широка» грошово-кредитна політика безпосередньо впливає на обсяг грошової маси в обороті.

Основні напрями грошово-кредитної політики, які обирає Національний банк України:

- політика грошово-кредитної рестрикції (політика «дорогих» грошей);
- політика грошово-кредитної експансії (політика «дешевих» грошей).

Залежно від обраних цілей визначаються інструменти грошово-кредитної політики, вибір яких є прерогативою Національного банку України.

Усі їх можна поділити на дві групи [2, с. 127]:

- інструменти опосередкованого впливу на грошовий ринок та економічні процеси;
- інструменти прямого впливу.

Методами реалізації грошово-кредитної політики Національного банку України в обох її напрямках можуть бути [3, с. 205]:

- дисконтна політика;
- операції на відкритому ринку;
- зміна норм обов'язкових резервів комерційних банків у центральному банку;
- державне регулювання окремих видів кредитів та кредитування окремих економічних суб'єктів тощо.

Будучи посередником між державою та банківською системою, Національний банк України покликаний регулювати грошові та кредитні потоки за допомогою певних інструментів. Вибір цих інструментів досить широкий. Їхнє використання може змінюватися залежно від спрямованості економічної політики країни, ступеня відкритості її економіки, традицій та інших конкретних обставин.

Інструменти, що існують в розпорядженні Національного банку України грошово-кредитного регулювання поділяються за:

- безпосередніми об'єктами впливу (пропозиція грошей, ставка відсотка, валютний курс, швидкість обігу грошей та ін.);
- за характером параметрів, що встановлюються під час регулювання (кількісні кредитні можливості банків, якісні – вартість банківських кредитів);

- за строками впливу (короткострокові – тактичні; довгострокові – стратегічні);
- за формою впливу (прямі, опосередковані).

Вибір інструментів грошово-кредитної політики Національного банку України залежить від завдань, які вирішуються на конкретному етапі економічного розвитку. На початкових етапах переходу до ринкових відносин найбільш результативними є, наприклад, прямі механізми втручання Національного банку України в грошово-кредитну сферу. З розвитком ринкових відносин спостерігається перехід до опосередкованих (економічних) методів державного управління грошовим оборотом.

Грошово-кредитна політика Національного банку України охоплює чотири класичні за змістом механізми монетарної політики [4, с. 64]:

- 1) здійснення операцій на відкритому ринку;
- 2) регулювання облікової ставки на позики, що надаються центральному банку;
- 3) регулювання норми банківських резервів;
- 4) визначення засобами ринкового механізму реальної вартості державного боргу, а значить, і цінних паперів, що його обслуговують.

Грошово-кредитна політика Національного банку України повинна бути гнучкою, узгодженою із загальними механізмами макроекономічного регулювання. Монетарна політика Національного банку України має бути узгоджена з фіскальною, зовнішньоекономічною і валютною політикою.

Отже, найпоширенішим і найбільш дієвим механізмом впливу на економіку в цілому і грошову систему, зокрема, є інструмент опосередкованого впливу на відкритому ринку. Вони не мають різкого негативного впливу на ефективність роботи банківської системи і контролюються Національним банком України.

Література:

1. Холодна Ю. Є. Банківська система: навч. посіб. Х.: Вид-во ХНЕУ. 2013. 316 с.
2. Копицьок О.І. Роль монетарної грошово-кредитної політики в економічному розвитку України. *Наукові записки*. 2003. № 6. С. 125-127.

3. Євдокімова М.О. Гроші та кредит: навч. посіб. Х.: *ХНАУ ім. В.В. Докучаєва*, 2014. 295 с.
4. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін. К.: *Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ*. 2009., 404 с.

***Науковий керівник – Мікуляк К. А.,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет***